Dictionary of Estonian Place Names: progress report

Peeter Päll

30 June 2015

Warszawa

Preview

- Concept of the dictionary
 - comparison with other similar projects
- Sources and useful resources
 - names collections and databases
 - archives
- Team
- Technical solution
- Schedule (2009–2015) and progress

Concept of the dictionary 1

- One-volume dictionary for wider public
 - Sweden (2003), Finland (2007), etc.
- Multivolume academic dictionary:
 - Latvia, Lithuania, etc.
- Seminars in 2007 (EE, FI, LV) and 2008 (EE):
 - one-volume dictionary that is based on earlier research (some new research still needed – perhaps for 30-40 % of names)
 - intended mainly for wide audience but useful also for linguists, historians, local researchers, ethnographs, etc.

Concept of the dictionary 2

- As much useful data for place names as possible:
 - etymologies, historical name forms
 - pronunciation (prosody, palatalization), local forms
 - name variants, incl. in other languages
 - use of interior or exterior cases
 - administrative data, etc.
 - sign names
 - illustrations

Content

- Introduction, instructions
- General characterization of Estonian place names
- Name articles A-Ü
- Index of names (cross-references)
- Bibliography
- Maps

Article content

- Name (spelling and pronunciation + local cases)
 - in the case of historical names reconstructed name form as the main headword
- Feature type (populated place, natural feature, etc.)
- Historical parish and current municipality
- Oldest recordings of the name, brief sketch on the history of the locality
- Possible etymologies
- Other names of the locality + brief explanations if possible
- Folk etymology and folk tales, legends connected to the locality
- (Illustrations)
- References to similar names
- Author of the article
- List of used sources (monographs, articles, archives)

Example

Valtu ['valtu] < 'Valtu e -sse> — village and a former manor in Rapla county, municipality of Rapla (Rap), until 1977 Valtu asund. ● Village was established in the 1920's on the lands of Valtu manor. The name is derived from the manor's German name Waldau that was given by the manor owner in 1816 following the contemporary name fashion (G. Wald 'forest' + Au that usually denotes riverside meadows). Kettunen attributes the name falsely to a personal name Valitu 'chosen', but the arbitrary name change is also confirmed by local folk tales (see below). The earlier name of the manor and village was Kosu or Kotsu (German Kotz, 1732 Kosso mois) that is derived from the words koda 'home' and ase 'seat', the name was mentioned already ca. 1241 in LCD (Kotoaassen). The village (1412) Koettes) is mentioned still in the 15th century, later only the manor remains. x (A folk tale abouth the count in Valtu manor who reconstructed the manor and wished to have a new name for it. He asked all peasants on the road about the name. The one who proposed Valtu was rewarded by a silver coin, the others were lashed. So the name Valtu was born.) Cf. Kodasema, Kodesma. – PP, EKM Bfl: I, 111; BHO: 641; EAA: 30.1.3397; EO: 250; Joh LCD: 453; KM ERA: II 225, 128/9 (11) - 1939; LCD: 42r; Thor-Helle 1732

Choice of names

- Altogether ca. 6000 articles:
 - all official populated places (4200)
 - + selected "unofficial" populated places
 - names of administrative units (municipalities, parishes)
 - including some historical units (Sakala, Ugandi, Valgatabalve etc.)
 - names of most important natural features (ca. 1000):
 - lakes, rivers, islands, hills, mires, etc.
 - names of cultural importance
 - onomastically interesting names (very few)
 - small selection of Estonian names from outside Estonia, notably from the language exclaves (Leivu, Lutsi)

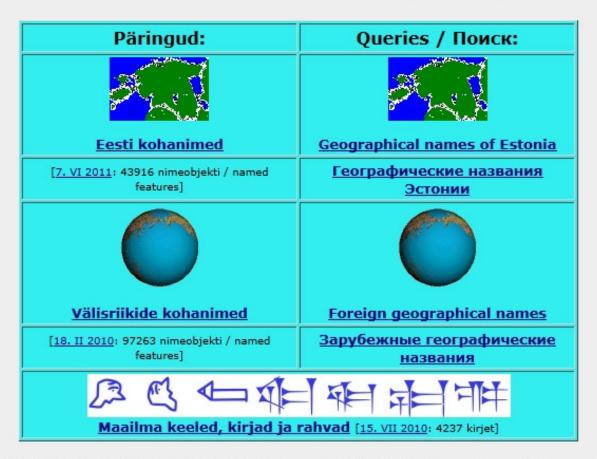
Project data

- Two formally independent applications:
 - Institute of the Estonian Language
 - overall management of the project + toponyms of N, C and W Estonia
 - Võru Institute
 - toponyms of south-eastern Estonia
- Funding approved by the Ministry of Education and Science for the years 2009–2013, extended to 2015
 - covers the expenses of two researchers + seminars
 - outside authors have small honoraria

Resources: databases

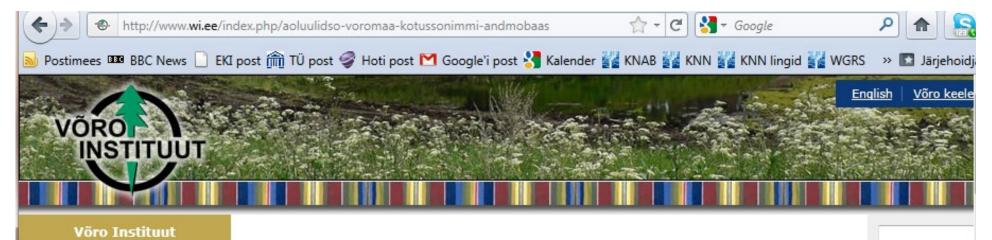
- Place Names Database of the Institute of the Estonian Language (KNAB)
 - 44,000 named features (111,00 name variants)
 - linked to map server of the Land Board
- Place Names Database of Historical Võrumaa (AVKA)
 - 24,000 named features
 - linked to map server of the Land Board
- National Place Names Register
 - maintained by the Land Board

Eesti Keele Instituudi kohanimeandmebaas (KNAB) Place Names Database (KNAB)

- Mis on kohanimeandmebaas (KNAB)? | Uus (28.05.2008):
 Maa-ameti kaardirakendus (!)
- Otsinguvihjeid | Näidispäringuid

- What is the Place Names Database (KNAB)?
- Query hints
- Spelling of names

- Instituut
- Tegemiseg
- Välläandõg
- Konvõrents
- Toimõndusõg
- Oppajilô
- Raamadukogo

Miiq e-puut

Opikirändüs (7) Tõsõq trükitüq as´aq (21) Kasetiq ja lasõr´tsõõriq (9) Toimõndusõq (21)

Kõik´ kaup

Kauba ülesots 'minõ

Otsiq

Näütäg kaubakorvi

Sino kaubakorv om tühi.

Ajaloolise Võrumaa kohanimede andmebaas (AVKA)

Ajaloolise Võrumaa kohanimede andmebaas (AVKA) on kasutatav Maa-ameti aadressiandmete rakenduse ühe kaardikihina. Lingi kaudu aadressiandmete rakendusse sisenenuna suurendage kaardil teid huvitav vana Võrumaa piirkond üles vähemalt mõõtkavani 1: 40000 (aktiveerige suurendusnupp ja märkige kursoriga u ¼ keskmise valla suurune ala). Vasakpoolse menüünupu Kaardikihtide valik ja legend alt avaneb kaardikihtide menüü, kust valige Mitteametlikud aadressiobjektid. Viimase avanedes valige Võrumaa kohanimed. Head avastamist!

Mõõtkavast 1: 25000 alates on võimalik valida erinevaid aluskaarte. Aktiveerides parempoolse menüünupu *Infopäring*, saate nimeobjekti sümbolile klõpsates kätte põhilise info, mis selle nimeobjekti kohta AVKA-s leidub. Kui suurendus on nii suur, et paistab ka katastrikaart, saate infonupuga infot Maa-ameti aadressiandmete kihi *Kehtiv katastriüksus* kohta. Et saada nimeobjekti sümbolile klõpsates alati AVKA infot, tuleb käia kaardikihtide menüüs, klõpsata ikoonile *Kaardikihtide infopaneel* ja tõsta avanenud infopaneelil kiht *Võrumaa kohanimed* kõige pealmiseks.

Algseisus on paremal aknapoolel avatud hüpikmenüü *Otsing*. Pärast objektiinfo pärimist leiate otsingu *Objekti info* hüpikmenüü alaservast. Otsinguks valige kiht *Võrumaa kohanimed*. Järgige täpselt otsingujuhiseid. Kirjutage esialgu alati kahele poole otsitavat nime või nimeosa protsendimärgid. Protsendimärke kasutage ka siis, kui teate kindlalt, et otsitava koha võrupärane nimi on näiteks *Ütsämägi*, sest otsitaval väljal võib nime ette

Kaeq sisukaarti

Kaeq pildigaleriic

Kirodag meile

Miä s

Keelepesä teed instituudin

29. põimukuul (2 10-15 kõrraldas uman saalin keel kon saa teedä', r umakeeline latsia

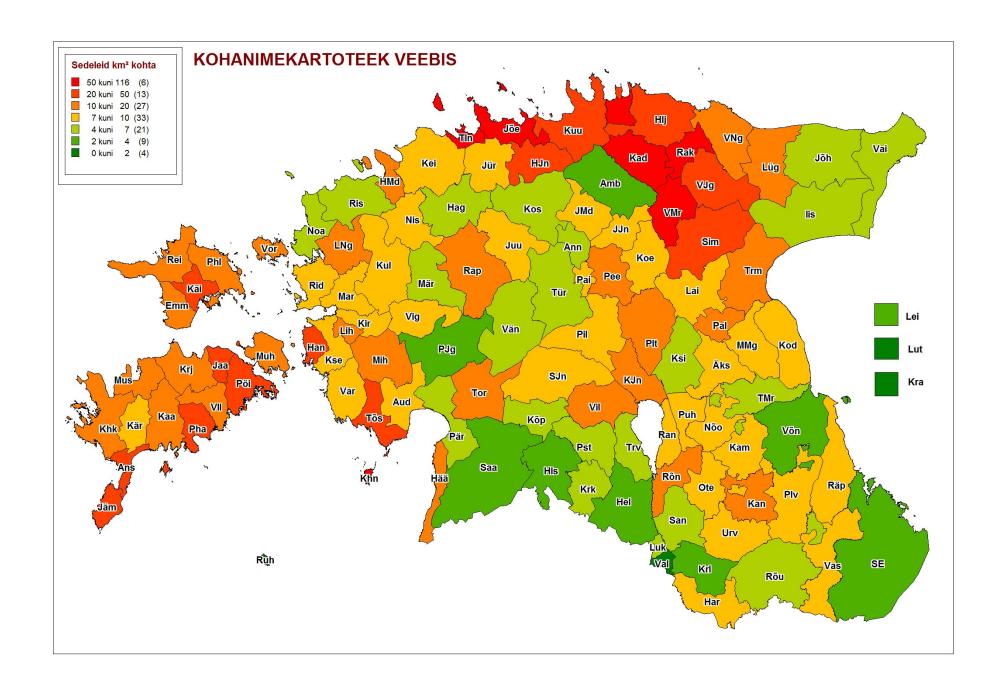
XXIII Kaika su

XXIII Kaika suvõ 12.–14. põimuku Riidi, 12. põimuk tulõjidõ kirjapan seldsim...

Vana Võromaa

Resources: card indexes

- Place names card index at the Institute of the Estonian Language
 - 540,615 cards arranged by parish and alphabetically
 - names gathered on field trips since 1920's
 - data on local name usage: pronunciation, use of locative cases, descriptions of the place, text samples, collection data
 - scanned and put online for browsing
- Other data in manuscripts
 - Endel Varep's collection of data on populated places

TUTVUSTUS STATISTIKA KOGUDE LOEND SEDELITE ÕPETUS (pdf) SOOME-UGRI TRANSKRIPTSIOON (pdf)

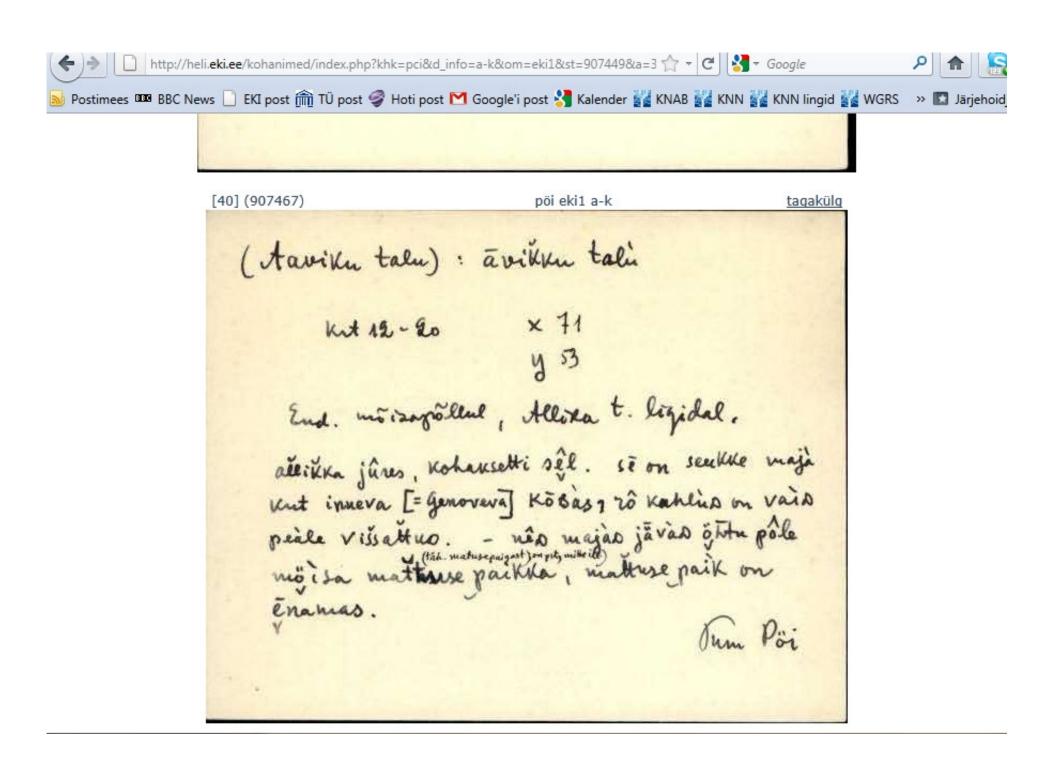
Eesti Keele Instituudi kohanimekartoteek

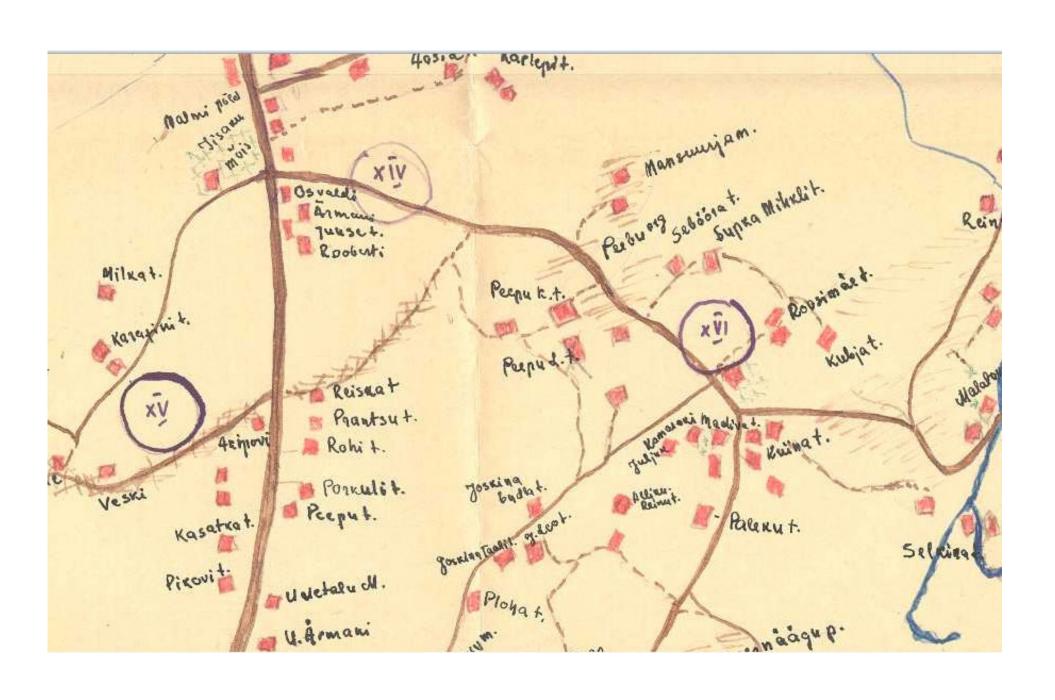
ann ans aud emm hag han har hel hin hli hls hmd hää iis jmd juu jõe jõh jjn amb jaa kam kan kei khk khn kir kjn kod kos krk krl kse ksi kul jäm jür kaa kad koe kra krj kär luk lut lih kuu kõp käi lai lei liivi Ing lüq mar mih mmg muh mus mär nis noa nõo pai pee pha phl pil piq plt ply pst puh pär pöi rak rid rõn pal ran rap rei ote ris rõu tõs räp sim sin tln tmr tor trm trv tür urv vai val vas vdj viq saa san se var vil vII võn vän äks üld via vmr vng vor

Kohanimekartoteegi tutvustus

Eesti Keele Instituudi kohanimekartoteegi andmebaas sisaldab kõiki skaneeritud sedeleid, mis on rühmitatud kihelkondade kaupa. Sedelid on skaneeritud (ja esinevad alljärgnevalt) täpselt samas järjestuses, milles nad on füüsiliselt, st kartoteegikastis. Iga kihelkonna all võib kogu

Resources: archives

- Estonian National Archive:
 - Church records
 - "Soul revision lists"
 - Wackenbuchs
 - Lists of residents
 - Historical maps
- Many documents available online through Saaga:
 - http://www.ra.ee/dgs/explorer.php

saaga

Üldotsing Abi?

Google™ Custom Search

Viitekood Abi?

Otsi

Mine

Digiteeritud arhiiviallikad

Kirikuraamatud

Luteri ja apostliku õigeusu koguduste kirikuraamatud

Hingeloendid

Eesti- ja Liivimaa rahvastik 1782-1858

Vallavalitsuste dokumendid

Vallaliikmete nimekirjad, vallavalitsuste protokolliraamatud 19. sajandist 1918. aastani

Elanike nimekirjad Eesti Vabariigi perioodist (1918-1940)

Kohalike omavalitsuste elanike nimekirju riigiarhiivi kogudest

Vakuraamatud

Andmed talude ja koormiste kohta 17.-19. sajandil

Sõjaväeteenistusse kutsutute nimekirjad

Nekrutite ja kutsealuste nimekirjad 1799-1917

<u>Riigiasutused</u>

Eesti Vabariigi ministeeriumid ja allasutused, välisesindused, eksiilvalitsus

HerBalt: baltisaksa genealoogilised allikad

Uued arhivaalid

Saaga kohta

Projekti eesmärk, sisu ja kirjeldus

Mida Saaga sisaldab?

Saagas leiduvate allikarühmade kirjeldused

Mida Saagasse tulevikus oodata võib?

Ülevaade arhiivide digiteerimiskavades olevates materjalidest

Saaga partnerid ja toetajad

Asutused ja isikud, kellega koostöös on Saaga valminud

Kasutusjuhend

Kasutajaliidese tähtsamate vaadete ja ikoonide seletused

Nipid ja nõuanded

Nippe ja nõuandeid, kuidas Saagat tõhusamalt kasutada

Virtuaalne uurimissaal

Resources: books, articles, etc.

- Many books and articles available online:
 - Google, academic libraries in Tartu and Tallinn
- Collection of works at the Place Names Dictionary website
 - restricted to project members

Valik kohanimeraamatu allikaid

ALLIKMATERJALID

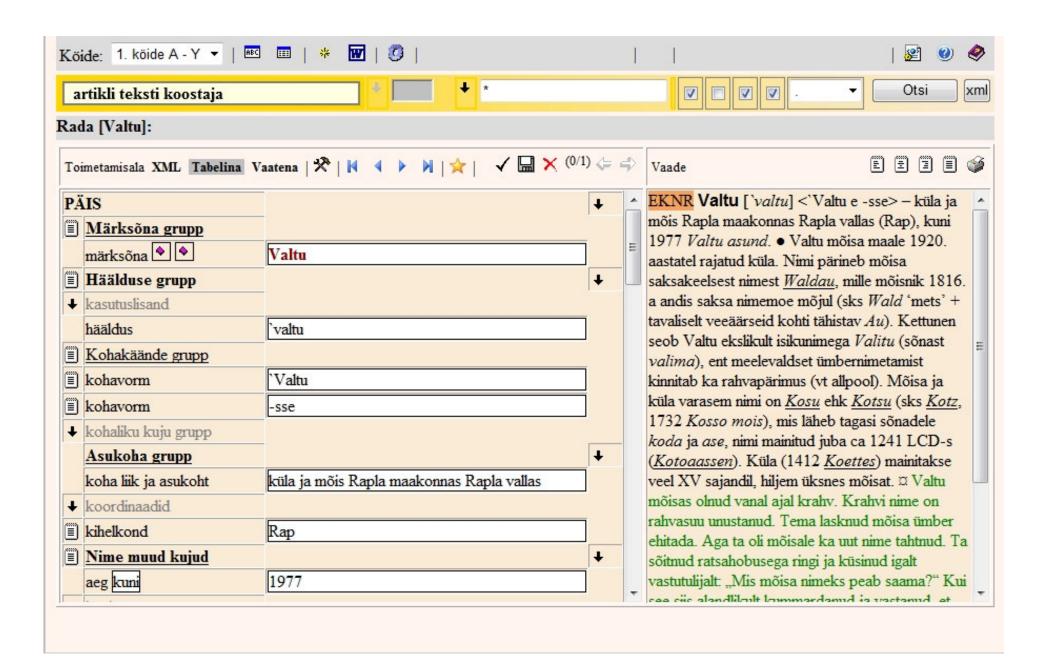
- <u>Bienenstamm, H. von. Geographischer Abriß der drei deutschen Ostsee-Provinzen Russlands,</u> oder der Gouvernemens Ehst-, Liv- und Kurland. Riga 1826 (PDF 28,4 MB, Google)
- Entwurf einer geographisch-statistisch-historischen Beschreibung Liv-, Ehst- und Kurlands nebst einer Wandkarte, von Dr. C. Bornhaupt. Riga 1855 (PDF 9,94 MB, Google)
- Hagemeister, Heinrich von. Materialien zu einer Geschichte der Landgüter Livlands. I-II. Riga 1836-1837 (PDF 24,9 MB, Google)
- Hupel, August Wilhelm. Topographische Nachrichten von Lief- u. Ehstland. <u>Bd. I</u> (PDF 140 MB) <u>Bd. II</u> (PDF 307 MB),
 <u>Bd. III</u> (PDF 316 MB). Riga 1774–1782 (TÜ rmtk)
- Kallasmaa, Marja. Hiiumaa kohanimed. 2011. (PDF, Eesti Keele Instituut)
- Kallasmaa, Marja. Saaremaa kohanimed. I. 1996. (PDF, Eesti Keele Instituut)
- <u>Livländische Güterurkunden (aus den Jahren 1207 bis 1500)</u>. Herausgegeben von Hermann von Bruiningk und Nicolaus Busch. Riga 1908. [= LGU I] (PDF 84,8 MB, TÜ rmtk)
- <u>Livländische Güterurkunden (aus den Jahren 1501 bis 1545)</u>. Im Auftrage und auf Kosten des Lettländischen Bildungsministeriums herausgegeben von Dr. Hermann von Bruiningk. [= LGU II] Riga 1923 (PDF 55,7 MB, TÜ rmtk)
- Neus, H. Revals sämmtlichen Namen nebst vielen anderen wissenschaftlich erklärt. Reval 1849. (PDF 2,23 MB, Google)
- Paucker, C. J. Ehstlands Landgüter und deren Besitzer zur Zeit der Schweden-Herrschaft nach zuverlässigen handschriftlichen Quellen. Reval 1847 (PDF 13,4 MB, Google)
- <u>Paucker, C. J. A. Der Güterbesitz in Ehstland zur Zeit des Dänenherrschaft</u> nach Jacob Langebek's, Peter Friedrich Suhm's und Georg Magnus Knüpffer's topographischen Bemerkungen zum "Liber census Daniae" mit einigen Zusätzen. Reval 1853. (PDF 6,88 MB, Google)
- Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym. Tom XIII. Inflanty. Część. 1. Wydałi J. Jakubowski i J. Kordzikowski. Warszawa 1915. [= P XVI] (DjVu 2,51 MB, lugeja allalaadimiseks vt lähtesaiti: Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa)
- <u>Truusmann 1890 = Трусманъ, Ю. 1890. Полувърцы Псково-Печерскаго края.</u> Живая Старина, 1. СПб., 31–62. (PDF 7,35 MB, http://antropo-logica.com/pdf/trusman2.pdf)
- <u>Truusmann 1897a = Трусманъ, Ю. А. 1897. Этимологія мѣстныхъ названій Псковскаго уѣзда.</u> Ревель 1897. (PDF 5,82 MB, Google)

Team

- Institute of the Estonian Language:
 - Marja Kallasmaa, Peeter Päll, Valdek Pall
- Võru Institute
 - Evar Saar, Mariko Faster
- Estonian Literary Musem
 - Working Group on Local History at the Est. Folklore Archives
- Voluntary authors from other institutions
 - Enn Ernits, Marje Joalaid, Arvis Kiristaja
 - Marianne Blomqvist (Swedish names), Anželika Šteingolde (Russian names)
- Project working group, including representatives of
 - National Archive, University of Tartu, Place Names Board, Mother Tongue Society

Technical solution

- EELex, the environment for compiling dictionaries at the Institute of the Estonian Language
 - simultaneous compilation of articles online
 - articles are XML-structured with automatic formatting
 - logging of changes
 - standard lists of variables (labels, bibliographic entries)

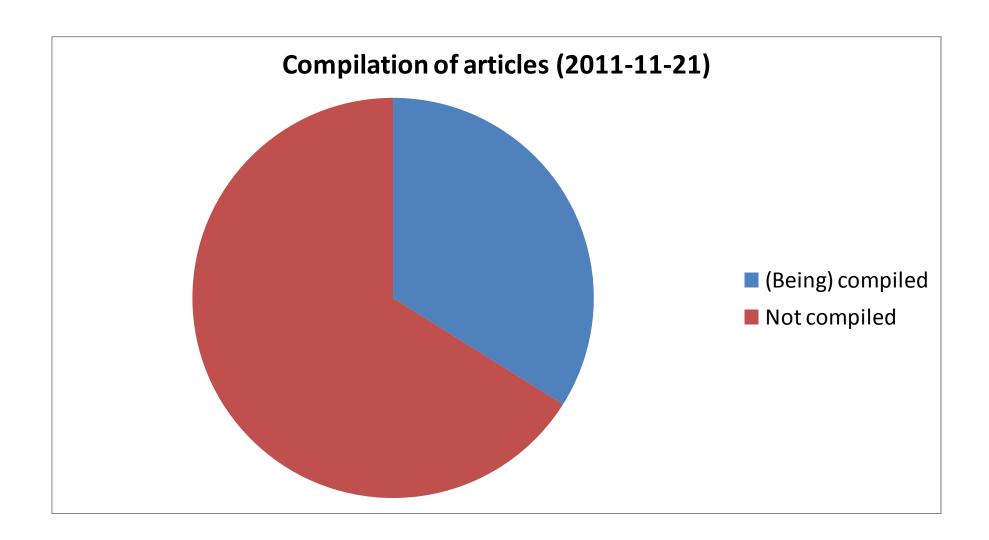
S - salvestamine	* VL -	× ▼K - kustutamine	► VT - taastamine	I - art. import	100 CO 10	C - Baasi koopia	Hulgiparandused	X - XML muudatused
Märksõna	To	imetaja		80				
			Uuesti					

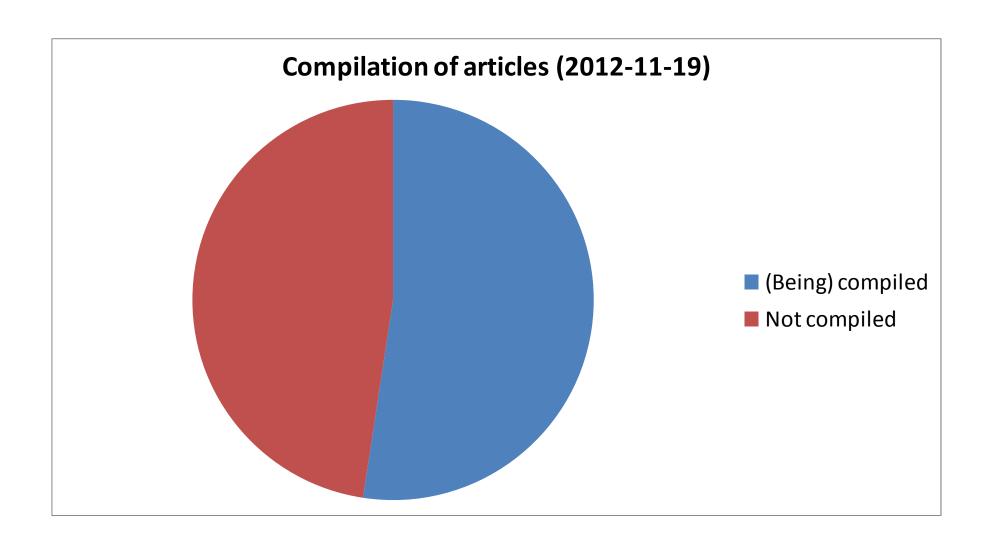
Märksõna["], toimetaja["] korral (viimased 60 päeva) kirjeid 727 tk.

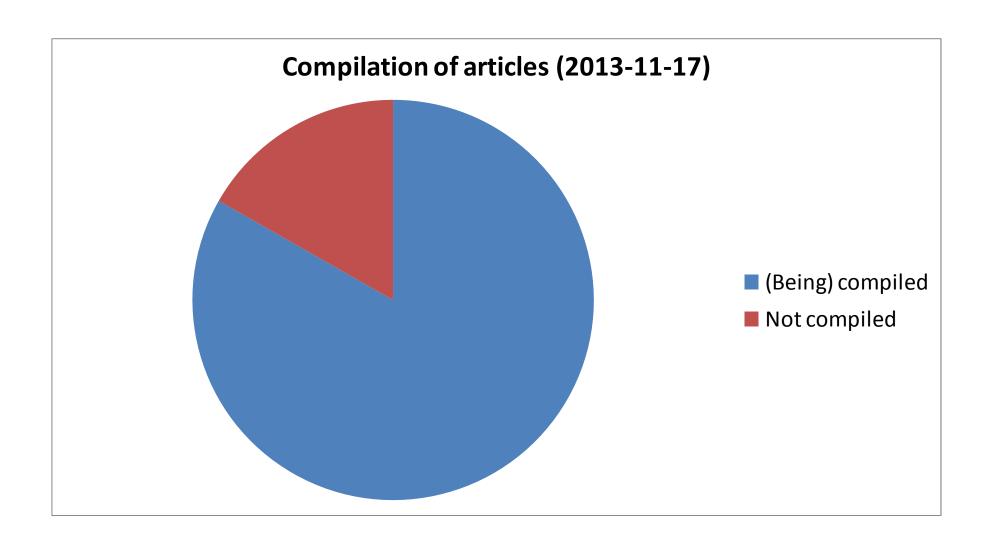
O	p	Kuupäev	Aeg	Toimetaja	Märksõna	Ms. atr.	Arv	St.	Muudatused
	s	2011-09- 02	14:45:48	MKallasmaa	Sendrisoo	-	1	+	n:S/n:ety1 = 'Höbringi küla heinamaa nimi ol {}' n:L/n:bibl['KNAB'] - n:bibl/n:aa = 'KN' n:bibl/n:aa = 'RES 2004' n:bibl/n:aa = 'EKMS' n:bibl/n:lk = 'III, 808'
	s	2011-09- 02	14:06:38	MKallasmaa	Koora	-	1	+	n:nmkg/n:a = '1320' n:a/@n:ca = '?' n:nmkg/n:nmk = 'Kogerevere' n:nmkg/n:a = '1565' n:nmkg/n:nmk = 'Karefer' n:nmkg/n:a = '1591' n:nmkg/n:nmk = 'Karauer'
	s	2011-09- 02	10:26:39	MKallasmaa	Sepaküla	@n:i='2'	1	+	n:S/n:ety1 = 'Tõenäoliselt on küla Maima tüt {}' n:bibl/n:aa = 'Stackelberg 1928' n:bibl/n:lk = '150'
	s	2011-09- 01	14:49:04	MKallasmaa	Sepaste	_	1	+	n:nvtg/n:nvt = 'S' n:nvtg/n:nvt = 'Sepise'
	s	2011-09- 01	14:46:15	MKallasmaa	Sepise	-	1	+	n:a/@n:ca = '?' n:nmkg/n:a = '1689' n:nmkg/n:nmk = 'Seppaste Matzi Wittwe Dio' n:nmkg/n:a = '1731' n:nmkg/n:nmk = 'Seppaste Matz' n:nmkg/n:a = '1811' n:nmkg/n:nmk = 'Seppisse' n:S/n:ety1 = 'Nimi näib olevat tekkinud &ema {}' n:nmkg/n:mrk = 'talu' n:nmkg/n:a = '1923' n:nmkg/n:nmk = 'Sepise' n:nmkg/n:mrk = 'küla' n:nvtg/n:nvt = 'Sepaste' n:S/n:ak = 'MK' n:bibl/n:aa = 'SK I' n:bibl/n:lk = '377' n:bibl/n:aa = 'ÜAN'
		2044 00							n:nmkg/n:a = '1939' n:nmkg/n:nmk = 'Sepaste' n:nmkg/n:a = '1923,

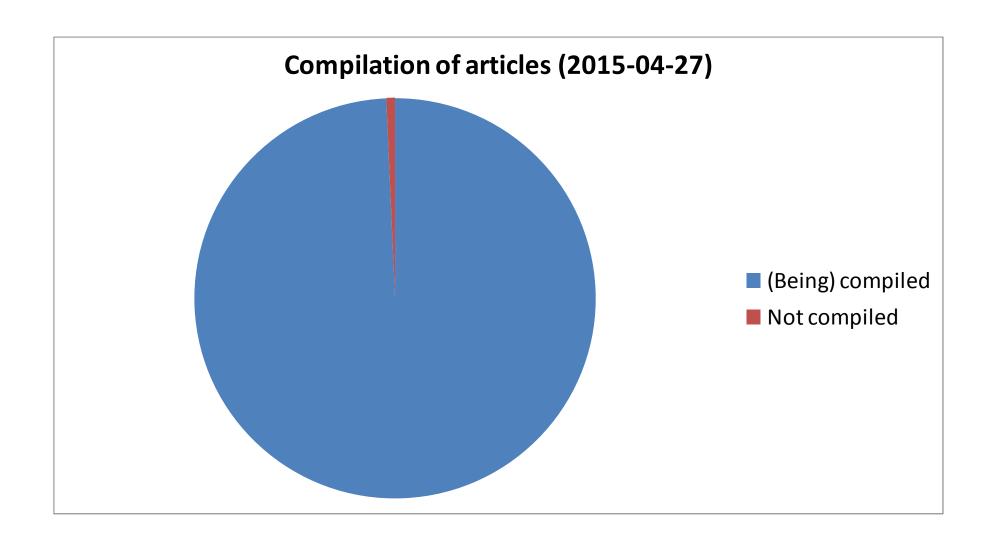
Schedule and progress

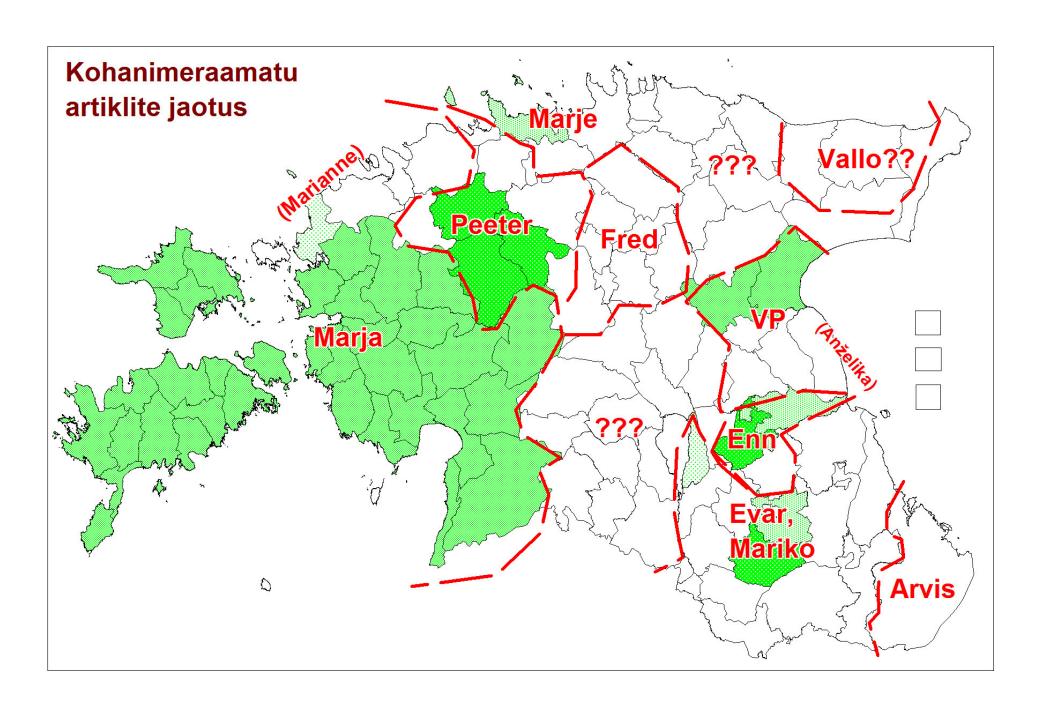
- Funding for 2009-2013, extension 2014–2015
- 2009
 - discussion of the main principles
 - agreeing on the article structure
 - preparing the list of names
 - allocation of articles to authors
 - compilation of sample articles
- Since 2010
 - compilation of articles
- Since 2014
 - editing the articles, compiling annexes
- Publication: early 2016

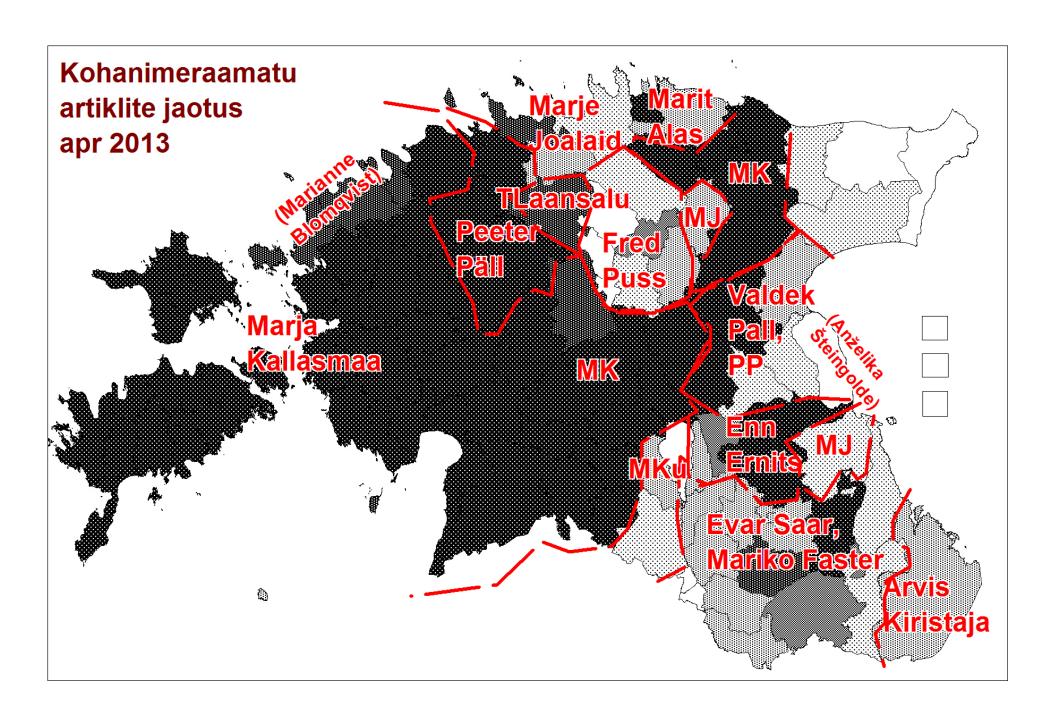

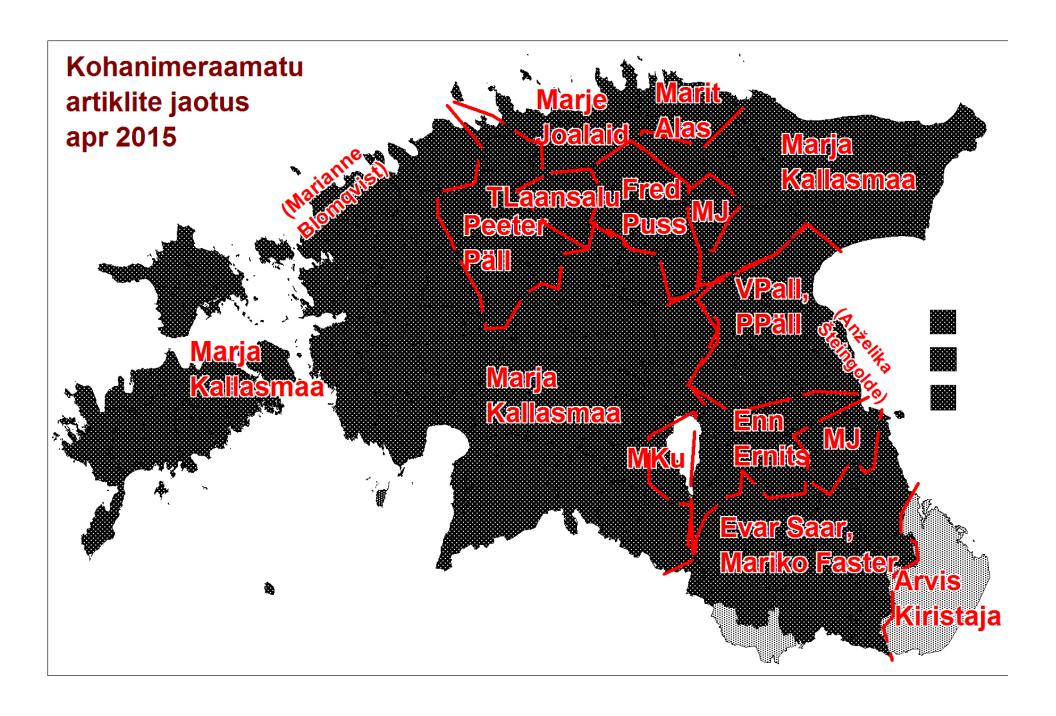

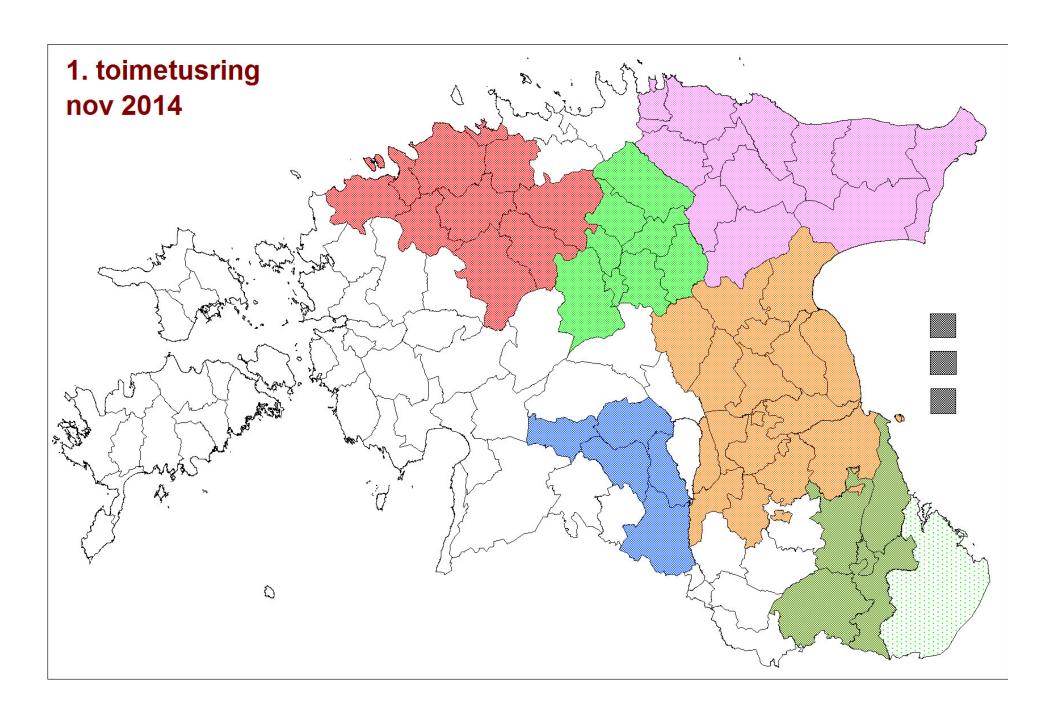

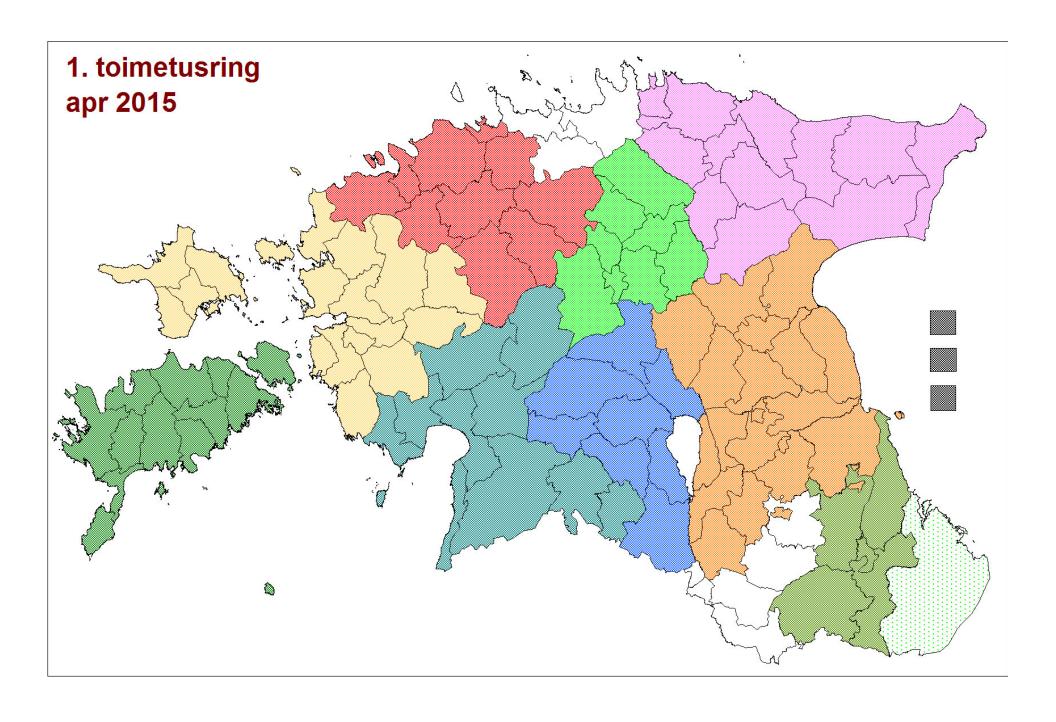

Statistics (April 2015)

- Overall quantity:
 - 6,203 articles
- Compiled 2015-05-27:
 - 6,159 articles (99.3 % of the overall quantity)
 - 2,359 pages of text (1,800 characters/page)
- Not compiled yet: 44 articles (+ est. 173 Seto)
- 1st circle of editing passed: 87.6 % of articles

Dictionary size (estimate)

- Main text without illustrations:
 - larger size 195x297 ca 750 pages
 - smaller size 165x235 ca 1000 pages
- More sizeable annexes:
 - index of variants
 - introductory text, glossary, table of administrative units
 - maps
- Parallel web version envisaged (beta version ready)